

16 / Z RAPORU

MURAT
YÜLEK

PROF. DR. MURAT YÜLEK

OSTİM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ

Depremden ne öğrendik?

Büyük bir felaket yaşadık. Depremden etkilenen alandaki on ilimizin nüfusu 13 milyon. Şu ana kadar açıklanan rakamlara göre insan kaybı 40 binin üzerinde, yaralı sayısı ise 50 bini aştı. Ön hesaplamalar, mali kaybın (binalar ve altyapı) en az 500 milyar TL değerinde olduğunu gösteriyor.

Yaşadığımız büyük felaketten ders alarak özellikle afet müdahale politikalarımızı afet öncesi bina kalitesi ilke ve uygulamalarımızı gözden geçirirsek bu önemli kaybı daha da büyük bir fayda ile tazmin etmiş oluruz.. Alacağımız dersler ve bundan üreteceğimiz politika ve düzenlemeler bir yandan afet yönetimi diğer yandan ise inşa standartları ve süreçleri ile ilgili iki ana grupta toplanıyor.

AFET YÖNETİMİ

1. Afet lojistiği çok kritiktir. Toplanan yardımların yerleşim merkezinde ihtiyaç olanlara dağıtılabilmesi kurtarma çalışmaları kadar önemlidir. Özellikle Hatay'da şehir içi araç trafiği ve şehrin giriş ve çıkışlarındaki tıkanmalar çalışmaların etkinliğini çok düşürdü. Afet alanında, afet sonrasında oluşturulacak gıda ve diğer ürün dağıtım merkezleri ve ağlarının yerlerinin önceden belirlenmesi gerekir. Bu noktalardan ihtiyaç sahiplerine ulaşımın hızlı, telefatsız ulaşılabilirliği gerekir. Portatif tuvaletler, kullanım suyu ve hijyenik malzeme temini de gıda kadar önemlidir. Sağlıklı veya yaralı insanların kentte mi kalacağı, civar yerleşim merkezlerine kaymayı mı tercih edecekleri – veya zorunlu olarak mı kaydırılacakları önceden planlanmalıdır. GSM hayatidir. İletişim alt yapısının hızla yeniden kurulması ve enerji tedariki de bunlar kadar önemlidir.

2. Koordinasyon-Koordinasyon-Koordinasyon. Afet ziyaretimizde koordinasyonun önemini yerinde gözlemledik.

A. Afet sonrasında, il ve ilçe bazında koordinasyon ve izleme kalitesi kritik öneme sahip. Örneğin yardımların toplanması ve dağıtılması konusunda kaos yaşanmaması için il ve ilçe bazında malzeme stoklarının nerelerde toplanacağı (topla dağıt sistemi) önceden belirlenmelidir. Halkımızın yardımıyla çok büyük miktarda yardım toplandı. Boşaltma ve toplama alanları

belirlenmeyince, yüklü kamyonlar birkaç gün yollarda dolu bekliyor ve ardından yol kenarlarına yüklerini boşaltarak geri dönüyorlar. Yani, ilk anlarda, yardımların tamamı ihtiyacı olanlara ulaşmıyor. Bu da bir taraftan israf oluştururken diğer taraftan yardımların bazı ihtiyaç sahiplerine eriştirilmesinde zorluk çekildi. Öte yandan ilk baştaki aşırı gayretle toplanan yardımların boş gitmesi, yardımların sonraki hafta ve aylardaki sürdürülebilirliği riskli hale getirebilir.

B. Bilgi akışı ve organizasyonu: Depremde zarar gören il ve ilçelerde hızla resmi ve güçlü bir bilgi akışı sistemi oluşturulmalıdır. Yakınları tarafından aranan kayıp ve yaralıların sorulabileceği ya da bildirilebileceği çağrı merkezleri hızla kurulmalıdır. Zarar görmüş halk tarafından ihtiyaç bildirimleri de il ve/veya ilçe bazında kurulacak ayrı çağrı merkezleri tarafından koordine edilmelidir. Böylece yurdun dört bir yanından gönderilen yardımlar ihtiyaç duyulan yerlere yönelecektir.

C. Özellikle Hatay gibi giriş çıkışları kısıtlı illerde yollardaki hasarların acilen onarılması ve açık tutulması için gerekli makine parkı ve ekipman güvenli yerlerde tutulmalıdır. Karayolları Genel Müdürlüğü tüm yurdu muhtazı karayollarındaki sıkışmaları anlık olarak izlemeli ve tıkanıklıklara kısa sürede müdahale edebilmelidir.

Orta uzun vadede ise yapı stoğumuzun, uygun teknik şartlarda güçlendirilmesi ve yeniden inşası önemlidir. Deprem (inşaat) yönetmeliği gözden geçirilmeli ve bölgesel şartlar uygun hale getirilmelidir. Yapı denetimin kritik önemi ise bu depremde bir kez daha gözler önüne serilmiştir. Yapı denetim şirketlerinin elemanları tecrübeli, işbilir ve sonuç odaklı mühendislerden seçilmelidir.

Türkiye dimdik ayaktadır. Bunları yaparsak, en azından bu kötü tecrübeden gelecek nesiller için bir fayda üretmiş oluruz. Başımız sağ olsun.